

Valtuustoaloite vanhempainvalmennuksen kehittämisestä

Lastensuojelun tarve on jo pitkään ollut kaikissa suuremmissa kaupungeissa huolestuttavan laajaa. Tampereella kiireellisten sijoitusten määrä on kasvanut ja lastensuojelun puutteellisten resurssien vuoksi lastensuojelu on ollut suurissa vaikeuksissa. Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan 14.2.2019 tekemällä päätöksellä resursseja lisätään ja tilanne toivottavasti paranee. Tämä tietysti edellyttää luottamuksen palautumista ja rekrytoinnin onnistumista.

Lastensuojelun, tai ainakin erityisen tuen tarve on vielä paljon suurempi kuin lastensuojelun asiakkuuksien määrä. Kaikki apua tai tukea tarvitsevat eivät eri syistä päädy lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelutarpeen syntymiselle ja kasvulle on useita syitä. Yksi tärkeimmistä syistä on lasten vanhempien pitkäkestoinen työttömyys ja siitä seuraava köyhyys. Pitkään kestävä tämä yhdistelmä horjuttaa ihmisen itsetuntoa, uuvuttaa, saattaa johtaa päihdeongelmiin ja mielenterveysongelmiin. Voimat eivät enää riitä lapsen tarvitsemaan turvalliseen vanhemmuuteen.

Puutteet vanhemmuudessa ovat valitettavan usein myös ylisukupolvisia. Ongelmien ketjua ei ole saatu katkaistua. Eräissä kunnissa on meneillään tilanne, jossa aikanaan sijoitettujen lasten, nyt hädin tuskin aikuisten, lapsia joudutaan sijoittamaan.

Yhtenä vanhempien uupumisen syynä on myös nykyisen työelämän kuormittavuus; aikaa tai mahdollisuuksia palautumiselle on liian vähän.

Kasvava joukko ovat myös ne vanhemmat, joilla ei ole vakavaksi katsottuja sosiaalisia tai muita ongelmia, mutta jotka eivät tiedä mitä vanhemmuus lapsen kannalta tarkoittaa. He eivät halusta huolimatta osaa vastata lapsen emotionaalisiiin, sosiaalisiiin tai edes fyysisiin tarpeisiin. Nämä vanhemmat voivat olla hyvin nuoria, mutta eivät välttämättä ole. Tässä ajassa monet kokevat myös vanhemmuuden vaatimukset suuriksi ja voivat uupua ylisuorittamiseen.

Laadukkaan lastensuojelun lisäksi on välttämätöntä vaikuttaa siihen, ettei lastensuojelun tarvetta syntyisi. Tässä ovat avainasemassa ennaltaehkäisevät toimet, sekä ongelmien ilmaantuessa riittävän varhainen tuki kotona, päiväkodissa ja koulussa.

Lasten vanhempien ensimmäinen kontakti hyvinvointipalveluihin on äitiys- ja lastenneuvola. Neuvoloiden antama vanhempainvalmennus on suurelle osalle lasten vanhempia riittävää. Vanhemmat osaavat itse hankkia lisää tietoa lapsen kasvun tukemisesta ja tekevätkin sitä enemmän kuin aikaisemmat vanhempisukupolvet. On kuitenkin myös kasvava joukko vanhempia, jotka tarvitsisivat nykyistä huomattavasti tukevampaa ja pitkäkestoisempaa valmennusta, tukea vanhemmuuteensa.

Sijaisvanhemmiksi aikoville tuli muutama vuosi sitten pakolliseksi prosessinomainen ennakoivalmennus. Useimmat kunnat, myös Tampere, käyttää Lastensuojelun erityisosaamisen keskuksen Pesäpuu ry:n Suomeen tuottamaa PRIDE - valmennusta (Parents, resources for, information, development, education / vanhempien voimavara tietoon, kehittymiseen ja oppimiseen). Valmennuksessa käydään muutaman kuukauden aikana läpi lapsen kasvun kannalta keskeiset vanhemman valmiudet. Valmennukseen liittyy myös kotitehtäviä ja kouluttajien (sosiaalityöntekijä ja kokenut sijaisvanhempi) kotikäyntejä. Sijaisvanhemmiksi aikovien kanssa käydään luentoja ja elämyksellisten harjoitusten avulla läpi miten suojella ja hoivata lasta, miten tukea hänen kehitystään huomioiden kehitykselliset viiveet, miten tukea lapsen suhteita syntymävanhempiinsa ja muihin lapselle läheisiin ihmisiin, miten sitoutua lapseen ja toimia hänelle luotettavana aikuisena tarvittaessa koko elämän ajan, sekä miten tehdä yhteistyötä lapsen asioissa myös eri viranomaisten kanssa. Hyvin tärkeässä osassa on ymmärtää kiintymyssuhteiden syntymisen problematiikkaa, (sijoitettujen) lasten kokemien menetysten käsittelyä, sekä turvallisten rajojen merkitystä.

Ennakovalmennuksen lisäksi sijaisvanhemmat saavat täydentävää koulutusta ja ohjausta lasten eri kehitysvaiheissa.

Hyvin monilla sijaisvanhemmiksi aikovilla on omia lapsia. PRIDE -valmennuksen aikana he usein toteavat, että samansuuntainen valmennus olisi tarvittu omienkin lasten vanhemmiksi ryhtyessä. Heidän mukaansa tavallinen neuvolan valmennus jättää liian vähälle muut kehitykselliset tarpeet kuin biologiseen kehitykseen liittyvät.

Jokaiselle vanhemmalle tarjottavaan valmennukseen tulisi ottaa enemmän elementtejä, joissa keskityttäisiin PRIDE-valmennuksen tavoin myös lapsen emotionaalisiin ja sosiaalisiin tarpeisiin. Kun tällaista tukevampaa valmennusta tarjottaisiin kaikille vanhemmille, se ei leimaisi ketään, mutta voisi olla erittäin merkittävä kannatteleva asia epävarmemmille vanhemmille. Jos edes osa kriiseihin ajautuvista vanhemmuuksista ja lastensuojelutoimista saataisiin ehkäistyä tukevammalla, kattavammalla vanhempainvalmennuksella, olisi se kaupungille myös suuri taloudellinen säästö. Kun valmennus toteutettaisiin pääosin ryhmävalmennuksena, olisi se edullista ja siinä toteutuisi myös vertaistuen mahdollisuus. Epävarmoille vanhemmille se voi olla korvaamaton tuki ja syntyisi luontevasti jo neuvolavaiheessa.

Resurssina kattavammassa valmennuksessa voisi sopivin osin käyttää myös kokemusasiantuntijoita, sekä kaupungin kumppanuusjärjestöjä. Uudistuksen voisi aloittaa kokeiluna sellaisella alueella, jossa lastensuojelun tarvetta esiintyy keskimääräistä enemmän.

Tein tasan neljä vuotta sitten lähes vastaavanlaisen aloitteen. Siihen ei tuolloin tartuttu. Vastauksessa viitattiin tulossa olleeseen Voimaperheet-hankkeeseen. Voimaperheet-nettityö on tarpeellista, mutta se ulottuu vasta neljävuotiaiden lasten vanhempiin eikä mitenkään voi korvata tässä aloitteessa tarkoitettua valmennusta, jolla vahvempaa vanhemmuuden tukea annettaisiin heti vanhemmuuden alkaessa.

Ehdotankin, että Tampere kehittää neuvoloiden ja muiden lasten kasvun ja vanhemmuuden tukemisen asiantuntijoiden kanssa kaikille vanhemmille tarjottavan nykyistä kattavamman vanhempainvalmennuksen.

Tampereella 15.2.2019

Ulla-Leena Alppi
Ulla-Leena Alppi

Mikko Doltonen
MIKKO DOLTUNEN

Minna Minkkinen
Minna Minkkinen

Milla Hanhela
MILLA HANHELA

Noora Tapio
NOORA TAPIO

Sanna Toikka
SANNAN TOKKOLA

Ziitta Lyytikäinen
Ziitta Lyytikäinen

Anne-Mari Jussila
Anne-Mari Jussila

Johanna Rauhuvuo
Johanna Rauhuvuo

Anna Rönkä
Anna Rönkä

Pekka Salmi
Pekka Salmi

Kirsi Kinnunen
KIRSI KINNUNEN

Riia Nieminen
Riia Nieminen

Anna Paulsen
Anna Paulsen

Irja Somppi
IRJA SOMPPA

Reeta Ahonen
REETA AHONEN

Mikee Lyytikäinen
MIKKEE LYTIKÄINEN

Kalle Kiili
KALLE KIILI

Inna Rokosa
Inna Rokosa

Sofia Julin
SOFIA JULIN

Aleksander Aarnas
ALEKSANDER AARNAS

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN

Jouko Stenroos
JOUKO STENROOS

Olga Haaparaaho
OLGA HAAPARAHO

Henri Backman
HENRI BACKMAN

Olga Haaparaaho
OLGA HAAPARAHO

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN

Herku Lahtinen
HERKU LAHTINEN